
Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

TEORIJA IN ZGODOVINA DRAME IN GLEDALIŠČE

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Ponedeljek, 30. avgust 2010

SPLOŠNA MATURA

---

1. a) socialna drama – moderna drama;
b) 1904–1985
(1 + 1 + 1 + 1 točka)
2. Npr.:
A v Kralju na Betajnovi se vaški mogotec, tiran Kantor, vzpenja preko trupel navzgor, hoče še več moči in oblasti in za to brezobzirno tlači in pobija vse okrog sebe, tiran je tudi doma, njegov zaveznik je župnik, čigar farovž bo obnovil v zameno za volilne glasove, nasprotnik pa je Maks, vendar ga ubije; ker obsodijo nedolžnega Bernota namesto njega, bo v miru lahko nadaljeval svojo zločinsko in poslansko pot;
glavna tema: v drami se torej udejanjata ničejska volja do moči in boj za oblast z vsemi sredstvi;
B zgodovinar Simon postane nevaren oblasti, ker raziskuje upor nekega poljskega vstajnika iz Pešernovih časov in bi z njegovimi prevratnimi idejami lahko marsikoga spodbudil k prevratnim mislim, zato ga je treba osamiti, zapreti, rešiti norih misli, preosebiti, mu spraviti neumne ideje iz telesa; to stori paznik Volodja, ki mu tudi odreže del noge, razume pač metafore konkretno, dobesedno; a na koncu, po plesu, se iz zaprtega zavoda vendarle izmuzne glasba: če ne drugače je nasilje mogoče obvladati s sredstvi lepote, umetnosti, glasbe; ljudje pa ostanejo zaprti: tudi Simon bo ostal v zavodu, v katerem bo lahko brez nevarnosti za prevrat razvijal svojega Drohojowskega;
glavna tema: nasilno omejevanje svobode, udejanjanje zločinskih idej z vsemi sredstvi, sodobno družbo obvladujejo in pohablja korupcija, totalitarizem, avtoritarnost in nasilje ...
(do 2 + do 2 + do 2 + do 2 točki)
3. Npr.:
a) Gre za dve ključni dramski situaciji: v prvi ostaja Kantor nedolžen, ne prevzame krivde, se mu pa po njej predrami vest, v drugi si pere roke Doktor, češ da ni mislil tako, kakor je razumel Volodja, ki po tem pogovoru prevzame oblast; obakrat je dialog bojevit; Kantorja zaslišuje sodnik, ki verjame, da je nedolžen, Doktor zaslišuje Volodjo, ki obratno sam priznava svoje dejanje, za katero ne prevzema krivde, saj je le uresničil Doktorjevo željo in s tem ubil dve muhi na en mah: Simonovega upornika in Doktorjevega kirurga, ve, da se pohabljanje duš prej ali slej dopolni s pohabljanjem teles ...
b) A: V Kantorju se začne prebujati vest: "zakaj se vznemirjam zaradi stvari, ki me nič ne briga, saj sem govoril kot resnični norec" (gl. zadnjo repliko); seveda zločina ne prizna, a tudi oblast tega noče, ker potrebuje važno osebo, kakor bi rekel Gogolj.
B: Doktor, hoče Volodja, bo kot pametna glavica seveda njegov pomočnik, pomagal mu bo voditi zavod, ples, s katerim Volodja uvede svojo diktaturo, bo terapevtsko sredstvo, plesalo pa se bo, kakor bo hotel on, in tudi nove žrtve bodo, tako "kot ste si zamislili" ...
(do 2 + do 2 + do 2 + do 2 točki)
4. Npr. praktičnost, ubogljivost, doslednost, oblastizeljnost ...; ker ...)
(1 + 1 + do 2 točki)
5. 1 – Kantor, 2 – se zdrzne, 10 – Francka odide, 2 – hitro, vzburjen, 8 – tišje nego prej, 13 – izprazni kozarec, 10 – se okrene k njemu, 2 – zelo razjarjen, 10 – odide z adjunktom, 8 – pravilno izgovori
(10 pravih odgovorov = 5 točk; 9, 8 = 4; 7, 6 = 3; 5, 4 = 2; 3, 2 = 1 točka)
6. Sta označujoči, antonomazični, ker: prvi lik druge spravlja 'na kant', drugi, ki vodi igro, pa je močan kakor vol ...
(1 + 1 + do 2 točki)
7. Npr.:
VOLODJA:
a) bolničar, paznik, polizobraženec, sovraži podrejenost in metafore, ne razume metafor, obseden z idejo, da je najboljši, nasilnež, problematizira moralo in etiko, močan, ciničen, uživač, pretkan, oblastizeljen, duhovit, nihilist, posiljevalec, intrigant, krut, votel človek ...;
b) pohabljenje Simona;
c) preosebljenje Simona, prestrašenost vseh, prevzem zavoda, ujetost v ...
(5 + 1 + 2 točki)

8. Npr.:
DOKTOR:
a) vodi zavod, ubogljivec, lutka oblasti, intelektualec, govori metaforično, podrejen višjim, njegova želja je bila postati kirurg, kar mu uresniči Volodja, neodločen, pasiven, drugi delajo zanj, pristane na Volodjevo izsiljevanje ...;
b) prepusti zavod Volodji in ga ne kaznuje;
c) Volodja prevzame vodenje zavoda in stopnjuje nasilje ...
(5 + 1 + 2 točki)
9. Npr.: oba hočeta še višje – oba hočeta oblast – oba sta nasilna – oba vodita igro – oba delata, kar hočeta – obema se klanjajo tisti, ki ju potrebujejo – oba sta avtokrata, tirana ...
(1 + 1 točka)
10. "Tak dolgočasnež, nerodnež – pa gre in ubije človeka –"?
(1 točka)
11. Opišite svojo uprizoritveno zamisel enega izmed obeh odlomkov.
(do 3 točke)
12. a) Dramaturgija besedila, liki, prostor in čas.
b) Besedilo, igralec, gledalec, svetloba, prostor.
(4 + 4 točke)
13. a) DA, b) NE
(2 točki)
14. a) Blaž Lukan: Gledališki pojmovnik za mlade;
b) db – igralec – gledalec – svetloba;
c) A. Inkret: Drama in gledališče.
(2 + 1 + 2 točki)

Skupaj 70 točk